כב: הלוקח בהמה פרק שלישי בכורות

עין משפט נר מצוה

כב א מיי׳ פי״ד מהל׳ תרומות הל״ט:

שיטה מקובצת

א) ותרקב. ר״א השתדל שאני: ב) ניקודים וקליות פי׳ דוקא בלא הכשר [רלא] מטמאי וא״ת אמאי מטמא הא אפשר דהילוט פחות ממאה ואחת כיצה אין המים מטמאין ובניקודים וקליות דמסתמא לא משכחת כל כך ביחד וצ״ל אפילו כשהן מוכשרין א׳ אפשר לטמא עד שיהו מאה ואחד ביצה מחיבור ביחד זכן במי פירות יכול ללוש הכל יחד אבל בלישתו עם מים אין ללוש הכל ביחד אלא בחילוק עיסות שלא יהא בביצה במקום אחר ולפרש״י נמי יש לתרץ דמחמת שומן הפירות שהיו בימים הראשונים כדאמרי׳ (בב״ב דף צ״א) רנרי תרגי דשמיא אם יעשה הכל נקודים וקליות ביחד יתחבר יחד במאה ואחד ביצה מחמת השומן שלהם. מתוס׳ איצטוניות: ג) עם תולדה מחיבת ומשום עד סוף הדבור נרשם עליהם קו להורות כי לפ״ד ראוי למחקו: ד) מכשירין הצלה לשון ביטול הוא ולא לשון הרמה מדקתני בדר׳ אליעזר תירוס ובר׳רבנן הצלה והא דתנן בפ״ב במסכת ערלה התרומה ותרומת מעשר עולים בא׳ ומאה וצריך להרים התם משום הפסד בהן ואי יהיב ליה דמי ששיר דמי ותרע דקתני פיסא עולה ובלאי הכרם אין צריך להרים ואפ״ה תנן כהו לשון עליה דתנן מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם וקתני התם יעלו בא׳ ומאתים: ה) לקיש אליבא דר׳ ירמיה ותהם: ו) יתר מרובו לא: ז) נוטל נמי אמרי׳ סאה של: ח) זמני משום דאמ: ט) דאפילו בהפסק אמרינן: י) דנדה בר׳רבנן הקילו ההיא דדם לתוך מים שאני: יא) קאי והלשון ראשון ראשון כשל: יב) רבה האיסור אסיר: יג) בחתיכת היתר שבולעת: יד) נבילה אלא לענין שלא תועיל פליטתה משום דאיסור לפוחתו אסיר אבל כו׳ של היתר ולבן בטל: טו) רש״ש טבל ולרבותא כו׳ בטל עד ותיבת דדוקא נמחק: טז) שיעים צ״ע אם יש בשאר איסורים בהיתרא לנו איסורא נפסק ומה שהעמיד לשאינו נפסק דוה דיין במים בעבודה זרה דיין במים ומים בין בנ״ט בהיתרא לנו איסורא לא בשכיל שבאיסורא לנו היתרא יהיה בטל שהרי שנם כעיקר מן התורה בכל איסורין במין בשאינו מינו כדפרוכה בפ׳ התערובת ובאלו עוברין ובפ׳ ג׳ מינין דעוד לפאי דפרישית א׳ א׳ בטל עד פ׳ אפי׳ מין במינו דהיינו יין ביין לא התרנו איסורא לנו היתרא אלא עד פ׳ וכאי קא פריך מנתן טעם דאסור הא יין ביין נמי אפרינהו אלא להני מיתי כולה מתיהתן בהיתרא לנו איסורא שתדבר נעוביד הפיסא שתדבר בכל עניין יש לנו להעמיד גם הרישא בין בהיתרא בנו איסורא בין איסורא לנו היתרא ולהני מדדר המקשה לאוקמא הדא (מר״) [בבא] דסיפא כאיסורא לנו היתרא ואיכא לאוכחי מינה דישא דכי היכא דסיפא מירי אף באיסורא לנו היתרא ה״ה דרישא נמי: יז) ומי פירות במקוה שמעלין: יח) דפרישית דאפילו כאן: יט) ששים לא נפקא: כ) ששים היה תרשבו ונראה חיבת הוא נמחק: כא) קלין ורש״י פסק לשם דקי״ל

מסורת הש״ס

ל) כס״מ: גמלה. ב) הנ״מ עם ד״ה אלא לר״ש. ג״ק. ד) ר״ש קינקין ג״ק. ד) שבת סה.: ה) בהפסק. ג״ק. ו) הכנשן ולשון ראשון כעב. ג״ק. ז) לא. אפסר. ג״ק. ח) רכה מועיל. ג״ק. י) ל״ל ראשון ראשון. ב) מעל ולרבותא. ג״ק. ל) נמקום. ג״ק. מ) לא נפקא. ג״ק. נ) מוחר. ג״ק. ס) פסק אם קדימה. ג״ק. ע) ל״ל ישני. פ) רבון. ג״ק. צ) לא נפרש. ג״ק. ק) ממילתיה. ג״ק. ר) לתם. ג״ק. ש) אפר׳ בחיטות. ת) נמנוף דפסנ ליה מזגו. ג״ק. ב) מתמע מזגו תחלה דוקא. ג״ק. ג) לאחר. ג״ק. ד) ג״ק מ״ג. ה) [ד״ה יש: ד״ה לוקח. ו) [ע״ש הישב תוס׳ ד״ה כל ומתר ד״ה יד: ד״ה ולבמיעיתן. ח) מנקתני. ג״ק. ט) בנ״ש ב. ג״ק. י) הפסד סכן. ג״ק. כ) ומרוץ. ג״ק. ל) נמיסה ק״ק נלים שם״ב כו׳ ניקמה מהרש״ל. מ) זה כו׳. ג״ק.

שיטה מקובצת (המשך)

כרבון: נב) מחבית דיבר רבון: נג) דעמיד המשנה בנרב: נד) חיבת מילתיה נמחק: נה) דבעי חחלה מים ס״ל: נו) מידנו אין נראה לפרש כך אלא כדמשמע משנה דשמעתין: נז) בדרכי כפסיטוחא מזגו ואח״כ ערבו דלהני: נח) זה כולן צריך להעמיד: נט) [בהדיא רציר ומי׳ ני׳ צ״ע דהא כבר הקשו התוס׳ לעיל נכי ציר ואת הקרשיא ותירצו בה תירוץ מרווח וכו׳ ד״ה: ס) תיבת קאמר נמחק: סא) ואין רומה שבא להשמיע: סב) שלנו דמתלוקת בני בבל ומני א״י שהתלמוד שלנו סובר דאע״ג דאסורה באכילה בדין תרומה טמאה מ״מ שרפין לה מאחר שכן הדין היא שהוחה מטעם ריש עליה גם בחולין מ״מ מספקינן להו בתרומה וגם שהוחה היא הילכך לא תשרף שלא יבא לשרוף תרומה טהורה והיא כתרומה חליה דאסור לשרפה דאמרינן אין שורפין תרומות חלויות. תוס׳ איצטוניות: סג) איכא דתני הכי ואיכא דתני הכי: סד) שחלצה דבספרים שלנו: סה) מרים לא מתסרא: סו) כדקתני בדבי אליעזר תירוס ובר׳רבנן הצלה: סז) בפרק שני של: סח) הפסד כהן בדפרשי: סט) ומיהו גי׳ תוס׳ איצטוניות נראה לרי״ד דעיקר תקנה מפני גזל השבט מ״מ צריך ליתנו לכהן ולא ליסורה בדמים והא דקתני הצלה ר״ל מתבטלה היא ואכל השאר לאחר שהרימה מפני גזל השבט אבל בדר״א לא שייך להזכיר לשון ביטול דלדידי׳ סאה שנפלה היא שעלתה: סי) בבדומע אחר שהרים דלר״א: סא) התרומה טמאה שהתרומה היא חלק אחר מטאה ומאה ואחד צריך שלא יהא בעיסה מאה אחד בצים שא״כ כו׳ חיבת יהיו שני נמחק: סב) ועוד ממין זה כדמפרש עולא ומה: סג) דהתם בשנתבטל מינו:

רבינו גרשום

וקאמר להא שמעתא לא שנו אלא לשבל וכו׳: וכי טומאה שבטלה קודם לכן ברוב תרומה ונעורה. כלומר שמצטרפין לטמא: תירוס ותירוקב. יטול מאה מטמה ותירקב בדין תרומה טמאה שאין לה תקנה: משום הכי תירקב שאני אומר וכו׳: למאה חולין טהורין. שלא הוכשרו ולא טימאתן בנפילתה: תירוס. ירוס מסר מאה ותירקב כדין תרומה טמאה שאני אומר כו׳ ותרומה טמאה אסורה בהילה: פעלה. מיבטל ותיבטל עם חוליה ג) ומשום גזירה ד) יתן דמיס להכנים לו יריס ממנה מאה ותאכל לכהנים: ניקודים. ביוכש כמו יבש היה נקודים (יהושע ט).

למאה חולין טהורין רבי אליעזר אומר תירוס ו) ותרקב שאני אומר היא סאה שנפלה היא סאה שעלתה וחכמים אומרים א״תעלה ותיאכל ניקודים ב) או קליות או תילוש במי פירות או תתחלק לעיסות ובלבד שלא יהא במקום אחד כביצה ותני עלה אותן חולין לר׳ אליעזר אומר תירוס ו) ותרקב ג) אין מטמא את הטהורה ולא הכשר וטומאה בטילה בטהורה ותיאכל ניקודים: וקליות. נמי דלא מיתכשרי ולא מקבלי טומאה: או תילוש במי פירות. כמו מי תפוחים ומותים דמי פירות אין מכשירין ד): אותן חולין לר׳ אליעזר מה תהא עליהם. דלרבנן הא אמרינן כטולהו בין חולין בין תרומה יאכל נקודים או קליות ה): אלא

דעבטיו אע״ג שיש בה טמאה ובטהורה אין מטמאה את הטהורה ולא הכשר וטומאה בטילה בטהורה ותיאכל ניקודים: וקליות. נמי דלא מיתכשרי ולא מקבלי טומאה: או תילוש במי פירות. כמו מי תפוחים ומותים דמי פירות אין מכשירין ד): אותן חולין לר׳ אליעזר מה תהא עליהם. דלרבנן הא אמרינן כטולהו בין חולין בין תרומה יאכל נקודים או קליות ה): אלא

ולא מקבלי טומאה: ב) אם תרומה אסורה בהילה: פעלה. מיבטל ותיבטל עם חוליה ג) ומשום גזירה ד) יתן דמיס להכנים לו יריס ממנה מאה ותאכל לכהנים: ניקודים. ביוכש כמו יבש היה נקודים (יהושע ט). דעבטיו אע״ג שיש בה טמאה ובטהורה אין מטמאה את הטהורה ולא הכשר וטומאה בטילה בטהורה ותיאכל ניקודים: וקליות. נמי דלא מיתכשרי ולא מקבלי טומאה: או תילוש במי פירות. כמו מי תפוחים ומותים דמי פירות אין מכשירין ד): אותן חולין לר׳ אליעזר מה תהא עליהם. דלרבנן הא אמרינן כטולהו בין חולין בין תרומה יאכל נקודים או קליות ה): אלא

יין נסך מתבית לבור אפי׳ כל היום כולו לאשון בטל וי״ל דהכא משמיה דרש לקיש ב) והתם משמיה דר׳ יוחנן ומיהו קשה לרבי יוחנן דאפי׳ בטומאה דחולין דקיל ג) דדייקינן בסמוך ממתניתין ובריית״א דטומאה עוברת טומאה דקאמר שמא יבוא קב חולין ומאין וכו׳ ס״ס לאיסור יש לו לעורר איסור ומילתא דפשיטא היא בכולהו הס״ס לאיסור מעורר איסור ובפרק הערל (יבמות דף פב:) נמי אמרינן דנתן מאה ונטל מאה כשר עד רובו אבל יתר ד) ממנו לא ולא אמרינן לאשון לאשון בטל ובפרק נוטל (שבת דף קמב.) ה) מאה של תרומה שנפלה לתוך ק׳ של חולין ולא הספיק להעלותה עד שנפלה אחרת אסור ומיהו אין מסר לאיה כל כך דהתם משום דמאה לאשון נהי דלא אסר מ״מ לא נתבטל דלריך להרים ועוד אשכחן בפרק הנודר מן הירק (נדרים דף נ:) דר׳ יוחנן אית ליה אפילו גידולי היתר מעלין את האיסור ומיהו אין מסר קושיא לפי מה שרגיל ר״ת לאלק בין היתר דגדל בלא הספק לאיכא דאיכא הספק ומעמיד הכיא דע״ז במיספק פסוקי דאשכחן כפ׳ בתרא דנדה (דף עח:) גבי דם תנוסה דמחלק בין פסק לבא ופסק ומהתרוצות (זבחים דף עח.) לאמרינן בפ׳ לתוך המים לאשון בטל אחיי הספק והכא דשמיה רבי הנוטפין על הזוחלין ד) היינו שמא יבוא בלא הספק ומתוך כך מפרש ר״ת בהגחל קמא (ב״ק דף ק.) ובריש ב״ב (דף ב.) דנקט דשמעתין ובפרק הערל דאפי׳ ו) ה) בלא הספק אמרינן דחזר ונעור ונראה לרבי דבבל דוכתא יש לו לאיות נעור אפי׳ בהספק וגבי דם תנוסה כפ׳ בתרא דנדה (דף עח:) ז) דבדרבנן הקילו והכיא דתעבוכת דם שאני התם דיש דמי אלא קדשים לכיון שנתחיה כל טיפה וטיפה כשנופלת שוב אינה חוזרת ונראית והכיא דר׳ יוחנן דע״ז (דף עב.) דקאמר לאשון לאשון בטל היינו כל זמן שיש בהיתר ששים על האיסור לדיכא נמיגת טעם ולאיסור משהו דמתני׳ דהתם קאי ח) ולאמרינן לאשון בטל דיין נסך נראה עד רובו לשל היתר אבל אם רבה יב) איסור אסור באיסורין המתבטלים מחבריו ונעורין ונראה דמאן דאיסורא לנו היתרא לאשון לאשון בטל כ״ס בשאר איסורין דבשאר איסורין מחד ונעור כשרבה באיסור אינו אסור אלא בדבר זה הקילו ביין נסך ואי אמרת דבשאר איסורין לאשון לאשון בטל כ״ס ששים ועוד נראה שגם יין נסך אינו בטל לאשון לאשון עד רובו אלא עד ששים וכן שאר איסורין ואין מלוקין אלא היכא דנפש עמודיה טפי מחבית כמו שאפרש או בהיתרא לנו איסורא מ״ט שבתחלת התערובת איסור והיתר אין ששים להיתר לגבי איסור ובין נסך אם יוסיף היתר לתוכו עד עולם אסור ובשאר איסורין מותר כשרבה כל כך שיהא ששים של היתר ושמא אפי׳ בנפסק לא אמרינן לאשון לאשון בטל כמו בשאר איסורין דבשאר איסורין דבשאר איסורין אמרינן דבשאר איסורין אם אמרת דבשאר איסורין לאשון לאשון בטל כמו בתחיבת יג) בשר שבולעת טעם נבילה אפי׳ למאן דמפרש מחיבה עצמה נעשית נבילה בשאר איסורין כמו בבשר בחלב ד) ולא אמרינן מחיבה עצמה נעשה נבילה יד) אלא לענין שלא תועיל לו פליטה משום ט) דאיפסיד לפחמין אבל ט) ריבה תועיל וא״ת כיון דלבסוף נמי איכא ששים של היתר לכך בטל היין נסך מאי איריא ט) משום לאשון בטל כיון שגם לבסוף יש ששים י״ל דדוקא נקט מחבית לבור דלא נפיש עמודיה כולי האי ואע״ג דנפיש טפי מלרלור אבל היכא דנפיש עמודיה טובא לא אמרינן לאשון לאשון בטל אלא בבא אחת אינו בטל אע״פ שיש ששים יין מן ההיתר ושמא דוקא אם יש בטל בשום עניין במינו או שמא יש נסך ומינה שמעינן דכ״ס טו) כ) ולרבותא נקטיה וכן ר״ל עיקר לאשון בטל דדוקא עד ששים כדפרישית בשאר איסורין דבשאר איסורין אפי׳ היתרא לנו איסורא חוזר ונעור אפילו בהיתר כהוא דכו עד שיהא כו טו) ששים ומי פירות יז) כ) במקום שמעלין בנתן מאה ונטל מאה עד רובו אין לתמוה למה בטלין מי פירות ונתבטלין כמים דהכי גמירי לה דתנן מי פירות פעמים מעלין פעמים אין מעלין וכתב״ג דמעלין הרי הם כמים להבעלות וכי איכא רוב מחזרין ונעורין ולמאי דפרישית יח) מאן דאמר לאשון לאשון בטל לא אמרי אלא עד ששים יט) מה) אלא נפקא לן מידי אי אלא הכא כן מי לאו לאותן שנהגין עכשיו איתר הנאה בכשרון עובד כוכבים ובסתם יינם שהרי פסק ר״ת שהיין כ) המותר בהנאה אין לנו לומר שאוסר בכל שהוא ודבר פשוט כ) הוא ונראה לי דבריו אלא להמתיר בו חומרא דיין נסך לאסור במשהו כיון דמותר בהנאה כאיסורין קלין כא) ור״ת מ) פסק לשם קיימא לן כרבין דלית ליה לאשון לאשון בטל ולא שרי אלא בנפל סם קימון של מים ונראין דברי׳ נמה שאומר הלכה כרבין אם כא לאלוק על רב דימי ורב יצחק כדאמרינן בהנא על יבמתו (יבמות דף סד:) בקופו אבין בר סמכא יצחק סומקא לאו בר סמכא אבין עז) יש לו בחזרה אבל זה אין בידי להוכיח אם רבין בא לאלוק אם לא י״ל אלא בא לאלוק ומה שהלריך ביטול ע״ו מים דוקא היכא דעירה מחבית לבור לרב יצחק ולרב דימי בדנפש עמודיה טפי מחבית ואפי׳ לר״ש דלא מפרש לרב דימי אבית דוקא טוכל לומר אאין רבין אולק על רב יצחק ונמערה מחבית כא) דבר מ) רבא ולמאן דאמרי׳ דהיא דרב שמואל בר׳ יהודה דנפל שם קימון של מים אחמתא׳ מני סבר כרב דימי ויעמיד כב) משנה כרב דימי בהיתרא לנו איסורא ולהכי לא בטל כל זמן שאין שם מים וזה שפירשתי שיסבור רב שמואל כרב דימי יכול להיות אם ג) נפרש דרב שמואל בר׳ יהודה למאן דאמרי׳ לא בעי אחלה היינו שאין להוכיח כד) מ) מילתיה דרב שמואל דבעי אחלה אבל מכ״מ אמת הוא דאיכא נמי בעי אחלה כדי שלא נלטרך לומר שאולק על אותה דר׳ יוחנן דלקמיה דמזגן וערבם זה בזה דמשמע דבעי מזגן אחלה מ״כ בית ר״ת אלא לומר שסובר רב שמואל דאשון לאשון בטל דבעי כה) אם אחלה בין בנ״ט בהיתרא לנו איסורא ס״ל כמשהו ב) נאיסורא לנו היתרא מ״כ בית דרב דימי ולא דרב יצחק מיהו כו) דאין לריך לפרש כך אלא כדאמשמעי פשוטה דשמעתין דלא בעי אחלה ופליג אההיא דר׳ יוחנן דמזגן וערבן מ״ל לא פליג וס״ל דהוא הדין ערבן אחלה ד) ולא נקט מזיגה בריש״א דוקא דהא לא בעי אחלה מזגו ואח״כ ערבו דלהוי אלא משמע ב) לגמרי דוקא אלא מזגו וערבו וכל הני ביעולי דהשיל שמעתין דמזגן וערבן המערה מחבית לבור והכיא דשמעתין דשמיה ריש אחר וקב ועוד ממין זה כה) יכולין להעמיד בשלא נתכוון לבטל ולהמיר את האיסור או לעבור את הטעמ שאל״כ לא הוי בטל ובנפל קימון של מים אחלה אין לאלק בין נתן במתכוין לנפל אבל לבסוף לאמלן דלא בעי אחלה דוקא בלא מתכוין קאמר ובהכיא דלעיל כה) דקיימינן דלא ג) קאמר אמרינן סלק את מינו כמו שאינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו י״ל דהכוא אמורא לית ליה:

תירוס ותירקב. מיבולמי אמר תבלה ותקבה אמו כשאפשר עפקינן שמותרין ליהנות בשריפתן ואינם חפצים ומעמים אותה לנקב ואין לא לא) לנו להסמיע נמה בהנאה אתי לאיכלה ואוכלה היה להתירה ע״ש בטול כדאמרי׳ דגנ מעלה ומיאכל מי׳ וה״ק אי מתקב אי אלא הנאה ועוד יש לפרש דמחלוקת של בני בבל ושל בני א״י מהס״ס שלנו (לא) והס״ס ירושלמי וכמו כן בנבא אחרת שנה באיתו פרק דקתני לאחר שהודו ר׳ אליעזר אומר תירוס ותירקב קמני בתוספתא תירוס ותקבה ותפסר לא) דאיכא תני הכי ולא דאיכא תני הכי ובן נמי אשכחן בפרק מצות חליצה (יבמות דף קד:) ד) (שפירש לעיל) ה) נבי קטנה שחליצה לר) ו) ובפרפרים שלנו נרסינן חליצה פסולה וירושלמי גרסינן כשירה וגרים מקום שהבנו (פסחים דף נא:) ז) בהיתי דכל הפסיתים אסורין חוץ מפסיתי כרוב אין הנרפא כן בירושלמי ובמתניות וא״ת ובין דתרקב ואסיתן דתירוס הא מפרש בירושלמי אפי׳ עבלה וכלאי הכרם בטלים בתחד ומתמתן וא״ל להרים ותרומה בתחד ומלה ולריך להרים משום גזל השבט והכא דכי (לב) מרים מתפרה ליכא גזל השבט י״ל דלא פליג רבנן: **תעלה** ותיאכל. פי׳ בקונטרס תעלה לשון ביטול הוא ולא לשון הרמה ח) כדקתני (לו) דר״ש תירוס ורבנן תעלה בה דתנן בפרק (לז) ט) בתרא של מסכת עלה תתרומה ותרומת מעשר עולין בתחד ומלה ולריך להרים המס משום הפסד דהכן ואי יהיב ליה דמי ישיר דמי ותדע דקתני פיסא עולה עלייה דתני מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם כו׳ וקתני יעלו בתחד ומתתים עד כאן לשון הקונטרס והדין עמו שפירש הטעם משום ט) הפסד (לח) דמפרש נמי טעמא בירושלמי משום גזל השבט (לפ) ומיהו אע״ג דעיקר תקנה משום זה היה מסתבר לאין יכול להפטר בדמים דעד כאן לא פליגי ר״ת ורבנן בפ׳ ניטל (שבת דף קמב.) ובפ״ק דתמורה (דף יב.) ט) דלר״ת מדמע בתרומה ולר״ת ורבנן לפי חשבון אבל פשיטא דקדושת תרומה ים בה: **ובלבד** שלא יהא במקום אחד בביצה. פי׳ כביצה מן התרומה (מא) שהתרומה היא חלק אחד ממאה ואחד כ) לריך שלא יהיו (שני) שא״כ היה בה כביצה מהתרומה טמאה ואין הטמאה יכול ליבטל במאה של טהורה שהיכר שהרי מטמאה הכל ותומה כמעמאת תרומה בידים שהתרומה טמאה טהרה ע״ש בטולה ומיהו מהאי טעמא נאוריה לא הוי מיתסר דכיון שבבר נתבטלה התרומה והכל מולין מותרת לזרים מה קפידא יש אם מטמא מולין אלא בעינן שלא יטעה לנטל קב חולין טמאים בקב ועוד מב) דכמפרש עלה ומה טעם דעולא קאי בין אתרבנן וא״ת שמתבטלו בדוב חולין טהורין ימוח נמי להכי א״ל דהתם מג) כמתבטל מיעוט חולין טמאין בדוב טהורין ליכא למימס שמא יבוא קב חולין טמאין וקב ועוד ממין מד) הוה כי יהוא דשם טומאה לא פקע מן חולין טמאין המערבין בטהורין אבל הכא סבור הוא דשם טומאה פקע לגמרי מאחר דשריון לגילוה לורים הכל לרבנן אלו הכ״ל אע״פ שהתרומה מעורבת בהם: